

رئیس‌جمهور با بیان این‌که تمهیدات آغاز آموزش حضوری در مدارس انجام شده‌است، گفت: در کنار اقدامات انجام‌شده برای واکسیناسیون معلمان، کادر مدارس، والدین و رانندگان سرویس مدارس، لازم‌است واکسیناسیون دانش‌آموزان بالای ۱۲سال نیز با سرعت انجام شود. سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور دیروز در جلسه ستادملی

واریز کرد.
رئیس‌جمهور با بیان این‌که تمهیدات آغاز آموزش حضوری در مدارس انجام شده‌است، گفت: در کنار اقدامات انجام‌شده برای واکسیناسیون معلمان، کادر مدارس، والدین و رانندگان سرویس مدارس، لازم‌است واکسیناسیون دانش‌آموزان بالای ۱۲سال نیز با سرعت انجام شود. سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور دیروز در جلسه ستادملی

پاسخ به سوالات مطرح شده درباره تنش اخیر جمهوری اسلامی ایران با همسایگان شمال غربی در گفت‌وگو با شعیب بهمن، پژوهشگر مسائل اوراسیا

پایان سیاست مدارا با باکو

پس از آنکه در جریان نشست‌های اخیر، ایران به‌راه انداخته است، نیت و انگیزه‌هایی مبتنی بر دیدگاه‌های اقتصادی، سیاسی، امنیتی و ژئوپلیتیک وجود دارد. دکتر شعیب بهمن، پژوهشگر مسائل اوراسیا در گفت‌وگو با جام جم معتقد است که هدف آذربایجان، بازی کردن در پازل ترکیه و رژیم صهیونیستی برای تغییر ژئوپلیتیک در منطقه قفقاز و مسدودسازی مسیرهای ارتباطی ایران با اروپا است. وی بر این باور است که تاکنون جمهوری اسلامی ایران در قبال تحرکات تنش آمیز جمهوری آذربایجان، برخورد بزرگوارانه‌ای داشته و در شرایط کنونی با توجه به بی‌توجهی مقامات این کشور نسبت به این رفتار سخاوتمندانه اکنون جمهوری اسلامی به این نتیجه رسیده که برخورد قاطع و محکمی را علیه هر گونه تحرکات مضر منافع ملی ایران انجام داد. ایران قطعاً با تغییرات ژئوپلیتیک منطقه مخالف است، چراکه منافع ملی ایران ایجاب نمی‌کند و اجازه نمی‌دهد که نقشه ژئوپلیتیک منطقه تغییر کند.

فتاح غلامی

روزنامه‌نگار

در ماجرای تنش اخیر که آذربایجان علیه ایران به‌راه انداخته است، نیت و انگیزه‌هایی مبتنی بر دیدگاه‌های اقتصادی، سیاسی، امنیتی و ژئوپلیتیک وجود دارد. دکتر شعیب بهمن، پژوهشگر مسائل اوراسیا در گفت‌وگو با جام جم معتقد است که هدف آذربایجان، بازی کردن در پازل ترکیه و رژیم صهیونیستی برای تغییر ژئوپلیتیک در منطقه قفقاز و مسدودسازی مسیرهای ارتباطی ایران با اروپا است. وی بر این باور است که تاکنون جمهوری اسلامی ایران در قبال تحرکات تنش آمیز جمهوری آذربایجان، برخورد بزرگوارانه‌ای داشته و در شرایط کنونی با توجه به بی‌توجهی مقامات این کشور نسبت به این رفتار سخاوتمندانه اکنون جمهوری اسلامی به این نتیجه رسیده که برخورد قاطع و محکمی را علیه هر گونه تحرکات مضر منافع ملی ایران انجام داد. ایران قطعاً با تغییرات ژئوپلیتیک منطقه مخالف است، چراکه منافع ملی ایران ایجاب نمی‌کند و اجازه نمی‌دهد که نقشه ژئوپلیتیک منطقه تغییر کند.

کرده با برجسته کردن تهدید ایران به همکاری خود با رژیم صهیونیستی مشروعیت بخشد، در حال حاضر از این طریق می‌خواهد به افکار عمومی مردم خودش این طور القا کند که ایران یک تهدید جدی برای این کشور است تا از این طریق بتواند همکاری‌های خود با اسرائیل، ترکیه و دیگر کشورها را افزایش دهد و این نوع همکاری‌ها را در جوار مرزهای ایران مشروعیت ببخشد. بنابراین دولت علی‌اف یک هدف دوگانه‌را در حال حاضر درخصوص این مساله دنبال می‌کند.

❖ نکته اینجا است که شاید بهانه اولیه برای شروع این تنش‌آفرینی مربوط به دستگیری رانندگان ایرانی باشد اما در پس قضیه، موضوع جلوگیری از صادرات ایران به روسیه از مسیر ترانزیتی ارمنستان برجسته می‌شود. تحلیل شما در این زمینه چیست؟

یکی از اهداف مهم جنگ ۴۴ روزه قره‌باغ در سال گذشته، ایجاد تغییرات ژئوپلیتیک در منطقه قفقاز بود و هدف‌گیری مهم این تغییرات هم تأثیرگذاری بر مزیت‌های جغرافیایی ایران از یکسو و ایجاد اشکال و حتی انقطاع مسیرهای ارتباطی ایران به اروپا بود. به این معنا که هدف بزرگی که جمهوری آذربایجان به پشتوانه ترکیه و اسرائیل دنبال می‌کرد، این بود که بتواند منطقه جنوبی ارمنستان را که هم‌مرز با ایران بود، تحت اشغال دربیابد و به قول خودشان یک کریدور ترک یا دالان ترک در این منطقه ایجاد کنند تا سرزمین اصلی آذربایجان را به نخجوان متصل کنند. اگر این اتفاق رخ می‌داد، برای ایران تبعات ژئوپلیتیک بسیار گسترده‌ای داشت. از جمله این‌که برخی از مسیرهای ارتباطی فعلی میان جمهوری آذربایجان و نخجوان و بین جمهوری آذربایجان و ترکیه از مسیری غیر از ایران عبور می‌کرد. این مساله می‌توانست به تحرکات این دو کشور علیه ایران دامن بزند. علاوه‌بر این، مسدود شدن مرزهای ایران به ارمنستان می‌تواند موجب این شود که ایران از یکی از مسیرهای سه‌گانه ارتباطی با اروپا باز

رئسی: واکسیناسیون زیر ۱۲ساله‌ها پس از قطعیت علمی انجام شود

مقابله با کرونا، هماهنگی وزارت بهداشت و وزارت آموزش و پرورش را در واکسیناسیون دانش‌آموزان بالای ۱۲سال ضروری دانست و گفت: برای سرعت گرفتن این کار، وزارت آموزش و پرورش مساعدت کند دانش‌سی که شرایط مناسبی برای واکسینه کردن دانش‌آموزان دارند، در اختیار وزارت بهداشت قرار گیرد. رئیس‌جمهور گفت، با توجه

مقابله با کرونا، هماهنگی وزارت بهداشت و وزارت آموزش و پرورش را در واکسیناسیون دانش‌آموزان بالای ۱۲سال ضروری دانست و گفت: برای سرعت گرفتن این کار، وزارت آموزش و پرورش مساعدت کند دانش‌سی که شرایط مناسبی برای واکسینه کردن دانش‌آموزان دارند، در اختیار وزارت بهداشت قرار گیرد. رئیس‌جمهور گفت، با توجه

به این‌که برای واکسیناسیون ۱۲سال به پایین، نظرات علمی مختلفی وجود دارد؛ لذا تا وقتی به قطعیت علمی نرسیم، نباید اقدامی در این زمینه انجام شود. وی عادی‌انگاری و کم‌توجهی به رعایت اصول بهداشتی در مبارزه با ویروس کرونا را بسیار خطرناک دانست و گفت: هرگونه ورود و خروج از کشور نیازمند تزریق واکسن کروناست.

می‌شود؛ بلکه او اساساً به دنبال عادی‌سازی روابط با ترکیه است و در تفکراتش اینگونه محاسبه می‌کند که وجود اختلافات تاریخی میان ارمنستان و ترکیه، به ضرر این کشور است و باید این اختلافات را حل کرد. اما آقای پاشینیان چون سابقه سیاسی چندان برجسته‌ای ندارد، شاید به درستی نمی‌تواند نیت آقایان اردوغان و علی‌اف را درک کند. او هنوز به این مساله واقف نشده که هر گام از عقب‌نشینی او، به صد گام پیشروی آذربایجان و ترکیه منجر خواهد شد. حتی می‌تواند به از دست رفتن بخش‌های زیادی از ارمنستان منتهی شود.

❖ توجه به برخی از اظهارات مقامات آذربایجانی حاکی از این است که گویی دولت این کشور حساب ویژه‌ای روی برگزاری دو مانور نظامی یکی با ترکیه و دیگر با پاکستان و ترکیه باز کرده است. حتی برخی مقامات آذربایجان هم تهدید کردند در صورت تعرض نظامی ایران، پاکستان از آذربایجان حمایت خواهد کرد. با توجه به نوع تعاملات ایران و پاکستان، تا چه اندازه می‌توان احتمال داد که در صورت اوج‌گیری تنش، پاکستان به ضرر ایران تحرکاتی انجام دهد؟

واقفیت آن است که در طول جنگ سال گذشته پاکستان یک بازیگر مهم و اساسی به‌شمار می‌آمد. یعنی در طول جنگ ۴۴ روزه، کمک‌های نظامی پاکستان به جمهوری آذربایجان موثر بود. بنابراین این همکاری نظامی چیز جدیدی نیست. البته نقطه وصل این همکاری قطعاً کشور ترکیه است که به شکل سنتی روابط بسیار نزدیکی با پاکستان دارد. اما پاکستان یک بازیگر موثر در تحولات قفقاز به شمار نمی‌آید، به این معنا که به تنهایی در تحولات این منطقه نقش‌آفرینی نمی‌کند. قطعاً حضور پاکستان همان طور که در جنگ سال گذشته از حضور ترکیه تبعیت می‌کرد، در آینده هم به حضور این کشور وابسته است. از این رو باید ایران هشدارهای لازم را به پاکستان هم در مورد مسائل افغانستان و هم در مورد مسائل قفقاز بدهد و از این کشور بخواهد بیش از این در مورد مسائل قفقاز مذاخله نکند. چون این مذاخله می‌تواند مداخله مضرى باشد. پاکستان کشور

صورت گرفته اما این‌که تصور کنیم در حوزه‌های نظامی هم این دو کشور به ایران تعدی انجام بدهند، کاملاً منطقی است. چون قدرت نظامی ایران را به‌خوبی می‌دانند و به این امر واقف هستند که در صورت انجام چنین خطایی، با یک پاسخ قاطع و محکم مواجه خواهند شد. آن چیزی که مدنظر است و در سال گذشته هم مورد تأکید رهبر معظم انقلاب قرار گرفته، تغییر مرزهای بین‌المللی در منطقه قفقاز است. یعنی همین طرح کلانی که در دست داشتند، می‌خواستند جنوب ارمنستان را تحت اشغال در بیاورند و آنجا را به یک گذرگاهی مبدل کنند. اگر این گذرگاه شکل می‌گرفت، تبعات ژئوپلیتیک بسیار زیادی برای ایران در پی داشت. متأسفانه در حال حاضر دولت ارمنستان در موضع ضعف قرار دارد و توانایی مقابله با زیاده‌خواهی‌های آذربایجان و ترکیه را ندارد. به همین خاطر باگو، آنکارا و در پشت‌تعرض اسرائیلی‌ها تصور می‌کنند که می‌توانند طرح خود را پیش ببرند. اما همان‌طور که وزیر دفاع و فرمانده ارتش جمهوری اسلامی ایران تأکید کردند، حتی اگر دولت ارمنستان توانایی حفظ مرزهای خود را نداشته باشد، باز هم ایران اجازه تغییرات ژئوپلیتیک و تغییر مرزهای بین‌المللی را در منطقه نخواهد داد. **❖ برخی از کارشناسان معتقدند گویی آقای پاشینیان، رئیس‌جمهور ارمنستان نرمش‌هایی نسبت به ترکیه و آذربایجان نشان داده و گویی که در پازل ترکیه حرکت می‌کند. تا چه اندازه این تحلیل را قبول دارید؟**

اساساً زمانی که آقای پاشینیان در ارمنستان روی کار آمد، باعث خروج طیف قره‌باغی‌ها شد. قره‌باغی‌ها طیفی روس‌گرا در ارمنستان محسوب می‌شدند. خروج این طیف از قدرت، معامله در مورد مساله قره‌باغ را برای دولت آقای پاشینیان ساده‌تر کرد. چون زمانی که این طیف بر سر قدرت بودند، اجازه رخ دادن اتفاقاتی که در یک سال گذشته شاهد آن هستیم، نمی‌دادند. بنابراین تغییر و تحولات در داخل دولت ارمنستان تأثیر مستقیمی بر شرایط امروز منطقه گذاشته و پروژه که آقای پاشینان دنبال می‌کند، نه‌تنها تبعات در جنگ ۴۴ روزه خلاصه

بررسی مضرات اقتصادی تنش تهران و باکو در گفت‌وگو با ساسان شاه‌ویسی اقتصاددان

جلوگیری از انتقال آسیب‌های ژئوپلیتیک به حوزه اقتصادی

این امر برای ما مضرات اقتصادی دارد. نظر شما چیست؟

در حال حاضر نمی‌خواهم بگویم اگر این کریدور بسته شود، هیچ اتفاقی نمی‌افتد. اما قبل از این‌که ما بخواهیم اقتصادی به این گذرگاه نگاه کنیم، داریم به آن ژئوپولیتیک نگاه می‌کنیم. کما این‌که به خاطر آن لشکرکشی هم کرده‌ایم. در حالی‌که ما به خاطر هیچ‌یک از قابلیت‌های اقتصادی خود از جمله افغانستان و عراق، در این منطقه لشکرکشی نکرده‌ایم.

مگر همین چندروز گذشته طالبان در افغانستان چند گذرگاه ما را نبستند؟ و از طرفی هندی‌ها گفتند حالا که طالبان آمده، باید جایهار را به سمت آنها ببندید. لذا ما در مواردی که مزیت نسبی داشتیم و دچار تکانه‌هایی هم شده‌ایم، لشکرکشی نکرده‌ایم. بلکه مزیت‌ها را بهتر و به‌نوعی تعامل کرده‌ایم. کرده‌ایم. در حالی‌که ما به هند را ندادیم و کار خود را با طالبان پیش بردیم و در جای دیگر جواب آذربایجان را ندادیم و کار خود را با ارمنستان انجام دادیم. ایران قطعاً با تغییرات ژئوپلیتیک منطقه مخالف است، چراکه

منافع ملی ایران ایجاب نمی‌کند و اجازه نمی‌دهد که نقشه ژئوپلیتیک منطقه تغییر کند. از سوی دیگر آذربایجان این گذرگاه را سر داستان قره‌باغ بهانه کرده و حالا می‌خواهد یک گذرگاه را تبدیل به یک باریکه کند تا عبور و دسترسی ایران را به پشت این منطقه ببندند. این در حالی است که ما نتوانسته‌ایم از بازارهای خود در این منطقه به‌خوبی استفاده کنیم، طوری‌که برای استفاده از بازارهای اوراسیا بیش از چهار سال زمان داشتیم، اما

❖ ساسان شاه‌ویسی، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه در گفت‌وگو با جام جم به بررسی نقش تنش‌های اخیر بین ایران و آذربایجان در مضرات اقتصادی برای کشورمان و اشتراکات اقتصادی ایران

با کشورهای حوزه قفقاز و آسیای مرکزی پرداخت که مشروح این گفت‌وگو در ادامه می‌آید:

❖ از یک منظر کلان ایران با کشورهای منطقه قفقاز و آسیای مرکزی دارای چه اشتراکات اقتصادی است؟

ما دارای منافعی با پنج کشور حوزه اوراسیا شامل روسیه، ارمنستان، قزاقستان، قرقیزستان و بلاروس هستیم و آذربایجان و ترکمنستان در این حوزه حضور ندارد. البته صرف‌نظر از این‌که آنها نیز برای عضویت در اتحادیه اوراسیا درخواست داده‌اند، اما براساس توافقنامه‌ای که ما در سال ۹۷ داشتیم، بر لزوم افزایش روابط و همکاری‌های سنتی چندجانبه بین طرفین و ایجاد شرایط مناسب برای توسعه تجارت تأکید کردیم. به طوری که در سال ۹۹ در این رابطه حدود یک میلیارد دلار تراز مالی داشتیم که توانستیم آن را به حدود یک میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار برسانیم. از این‌حدود، یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون با روسیه و کمترین مقدار هم حدود ۱۴ میلیون دلار با قرقیزستان بوده است. بنابراین این بازار در حدود ۱۸۰ میلیون نفر جمعیت دارد و از این منظر یک بازار پر مصرف مناسب است که نزدیکی فرهنگی آنها با ما، کشتی خاصی هم برای استقبال از گالاهای ایرانی به وجود می‌آورد. در مجموع این مزیت‌ها یکسری دسترس برای صادرات کنندگان ایرانی به وجود می‌آورد و از آنجایی که اتحادیه اوراسیا از دلار کمتر استفاده می‌کند و بیشتر پول‌های ملی را مورد توجه قرار می‌دهد، می‌تواند به ما در دور زدن تحریم‌های دلاری کمک کند. ضمن این‌که بازار روسیه با ۱۴۰ میلیون جمعیت، دارای قابلیت خوبی برای سرمایه‌گذاری است.

❖ به موضوع روسیه اشاره کردید. با توجه به این‌که بخش مهمی

مریم عاقلی

سیاسی

استفاده نکردیم. لذا بسته شدن این گذرگاه از لحاظ ژئوپلیتیک و امنیتی بسیار برای ایران مهم است. چراکه دسترسی‌های راهبردی ایران در حال قطع شدن است، ما با این موضوع مخالف هستیم. اتفاق دیگر وجود رژیم صهیونیستی و داعش در این منطقه است. لذا نگاه‌مان به این موضوع امنیتی است و ما نباید این لشکرکشی را ناظر به موضوعات اقتصادی بدانیم، بلکه این موضوع کاملاً متوجه تأمین امنیت ایران است.

❖ درباره نقش ترکیه در این زمینه نظر شما چیست، چراکه برخی معتقدند ترکیه درصدد است از این محدودیت ایجاد شده برای ایران استفاده کرده و خودش را جایگزین کند. نظر شما در مورد این کشور چیست؟

این بخشی از چالش‌هایی است که ترکیه در منطقه به وجود می‌آورد؛ بخشی از آن در سوریه، بخشی از آن به اسم کردها در عراق است و بحث بزرگ‌تر به عنوان بان عثمانیسم مطرح است. ترکیه سعی می‌کند از چرخه‌های تغییرات سازه‌های نظم و قدرت در منطقه برای خود فرصت‌سازی کند. صرف‌نظر از این‌که هنوز اشراف کاملی هم به التهابات داخلی خود ندارد، چه بسا اتفاقی که همین اواخر در ترکیه افتاد و در آن کودتا نزدیک بود منجر به سقوط دولت اردوغان شود، می‌تواند مجدداً صورت گیرد.]

